

Nota Armoede

Werk aan de winkel!

Inhoud

1. Werk aan de winkel!	3	6. Armoedebelief rijksoverheid	18
		6.1 Rijksmaatregelen rondom armoede	19
2. Inleiding	4	7. Armoedebelief Delft	21
2.1. Beleidsnota	5	7.1 Regelingen	22
2.2. Visie op armoede	6	7.2 Kindregelingen	23
2.3. Leeswijzer	6	7.3 Bereik regelingen	23
		7.4 Regelingen energiekosten	24
3. Toelichting op begrippen	7	8. Wat zijn onze ambities?	26
3.1 Armoede	8		
3.2 Bestaanszekerheid	9	9. Wat gaan we doen?	28
3.3 Kinderarmoede	9	9.1 Maatregelen bij ambitie 1	29
3.4 Kansengelijkheid	11	9.2 Maatregelen bij ambitie 2	31
3.5 Energiearmoede	11	9.3 Maatregelen bij ambitie 3	32
4. Armoede in Delft	12	10. Hoe meten we de resultaten?	33
4.1 Kinderarmoede	13		
4.2 Energiearmoede	13	11. Communicatie armoede (en schulden)	35
5. Samenwerken aan Delft	14	12. Financiën	37
5.1 Lokale samenwerkingsverbanden	15		
5.2 Onderzoek en landelijke samenwerkingsverbanden	16	Colofon	40

I. Werk aan de winkel!

We willen dat Delft een stad is met kansen voor iedereen. Een stad waar we oog voor elkaar hebben. Waar iedereen kan meedoen en zich kan ontwikkelen.

Maar daar zijn we nog niet. Ook in onze stad zien we kansengelijkheid en dat het uitmaakt waar je wieg staat. En we zien de afgelopen jaren hoezeer mensen geraakt zijn door de energiecrisis, stijgende woonlasten en inflatie. Er is dus werk aan de winkel.

We realiseren ons dat we als gemeente niet alle financiële zorgen en problemen van Delftenaren kunnen voorkomen of oplossen. De eerste verantwoordelijkheid om te voorzien in een bestaansminimum waarmee mensen de noodzakelijke uitgaven kunnen doen ligt bij het Rijk. Om inwoners die in armoede leven te ondersteunen maken we ons in Delft sterk voor goede hulpverlening, zodat mensen zich gezien weten en weer perspectief ervaren. We willen dat kinderen volwaardig mee kunnen doen en hun talenten kunnen ontwikkelen, ongeacht het inkomen van hun ouders. Zo doorbreken we dat armoede van generatie op generatie wordt doorgegeven.

Daarin staan we als gemeente niet alleen. Samen met maatschappelijke- en vrijwillige organisaties en andere partijen in de stad werken we hard aan armoedebestrijding en het creëren van kansengelijkheid.

In deze eerste armoedenota komt een aantal dingen samen. Wat verstaan we onder armoede, bestaanszekerheid en kansengelijkheid? Wat doet het Rijk? Wat weten we over armoede in Delft? We formuleren onze visie op armoedebeleid en beschrijven welke maatregelen en ambities we daar aan verbinden.

Daarmee hoop ik dat deze nota het nodige inzicht biedt van waaruit we met elkaar het goede gesprek kunnen voeren over of we de juiste dingen doen en wat nog nodig is. Zowel met inwoners en partners in de stad als met de gemeenteraad. De nota is dan ook niet in beton gegoten, maar dient als vertrekpunt voor dit gesprek. En als basis voor de keuzes die we in de toekomst nog gaan maken.

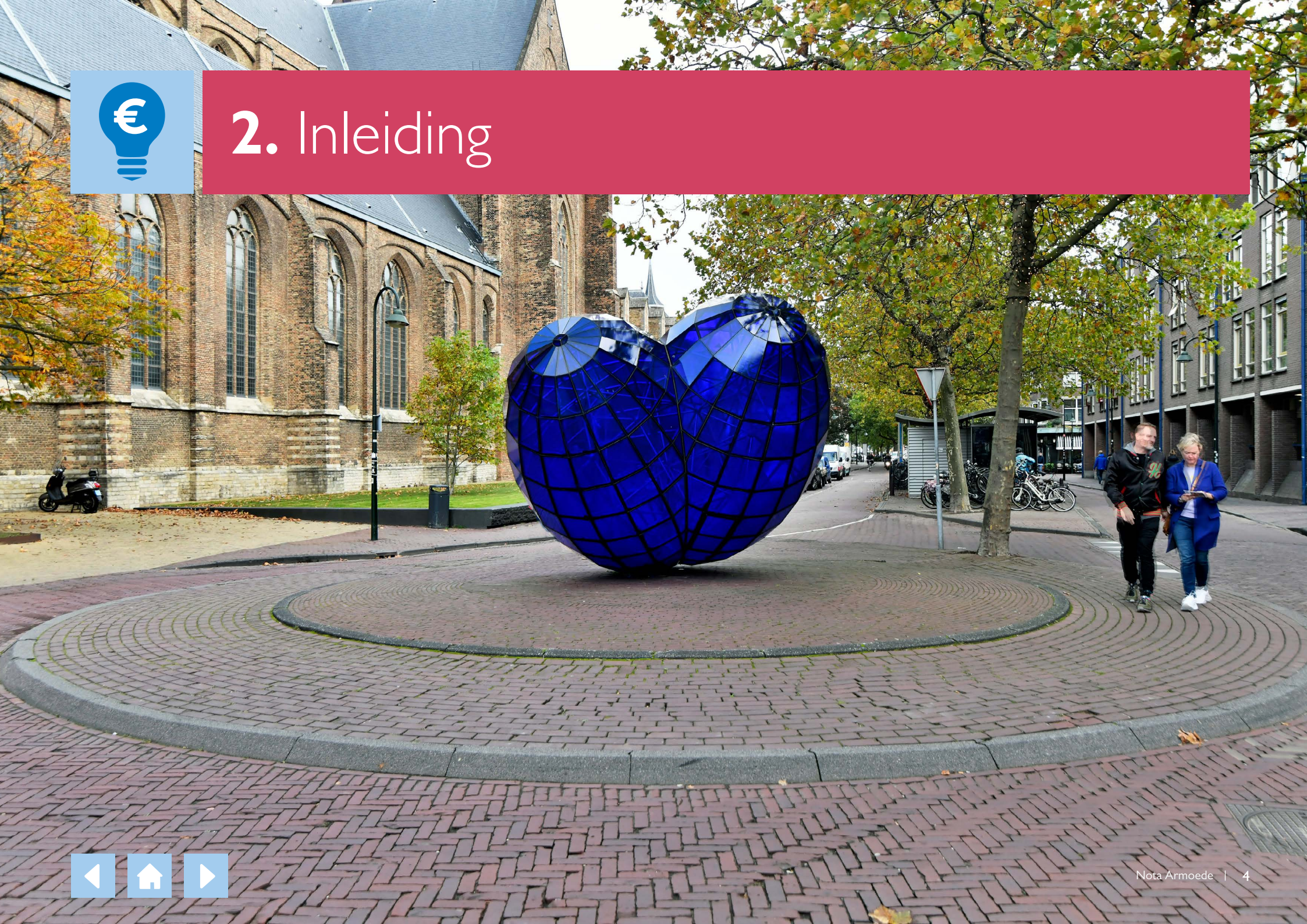
Joëlle Gooijer

wethouder Jeugd, Ouderen en Armoede

2. Inleiding

Het thema armoede is heel actueel na twee jaar Covid-maatregelen, de huidige energiecrisis en mede als gevolg daarvan stijgende inflatie¹. Hoewel de eerste verantwoordelijkheid bij het Rijk ligt om te voorzien in een bestaansminimum, willen we als gemeente dat iedereen mee kan doen in de samenleving. De gemeente zet daarom al jaren breed in op het gebied van armoede. In Delft proberen we daar waar we invloed op hebben, leven in armoede lichter te maken voor inwoners. Zo hebben we bijvoorbeeld geen directe invloed op de hoogte van het inkomen, maar ondersteunen we inwoners die nergens anders recht op hebben wel met een vangnetinkomen (bijstand). Daarnaast zetten we andere maatregelen in ter ondersteuning bij armoede, zoals regelingen vanuit de bijzondere bijstand. Ook bieden wij het toepassen van maatwerk (hulp afgestemd op de persoonlijke situatie van de klant) tijdens hulptrajecten en hulp bij het vinden van een baan (Nota Werk is het beste medicijn – RIS 1928596). We zetten in op preventie van financiële problemen en we bieden schuldhulpverlening aan.

Delft heeft 104.572 inwoners. Net als buurgemeenten Rotterdam en Den Haag heeft Delft te maken met grootstedelijke problematiek, zoals armoede. In Delft leven meer huishoudens in armoede in vergelijking met het landelijk gemiddelde of gemeenten in de regio Haaglanden (met uitzondering van Den Haag). In Delft heeft 12,6% van de inwoners (exclusief studenten) een inkomen tot 110% van het sociaal minimum; landelijk is dit 10,4%.² Het ontbreekt Delftenaren die moeilijk kunnen rondkomen of die schulden hebben aan bestaanszekerheid. Daardoor groeit een steeds groter aantal kinderen in onze stad op in armoede. Armoedebeleid is het gemeentelijk instrument om mensen die moeten rondkomen van een minimuminkomen (en hun kinderen) te ondersteunen.

¹ In 2021 bedroeg de inflatie gemiddeld 2,7%. In september 2022 steeg de inflatie zelfs korte tijd naar 17,1% (de hoogste inflatie sinds de Tweede Wereldoorlog, volgens het CBS).

² Het sociaal minimum = het minimale bedrag dat iemand nodig heeft om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De overheid heeft hiervoor een normbedrag opgesteld, dat ze ieder half jaar aanpast. In Delft hanteren we voor de meeste regelingen 110% van de bijstandsnorm.

2.1. Beleidsnota

Tot op heden heeft Delft haar armoede-aanpak niet beschreven in een armoedenota met daarin een visie, ambities en maatregelen. Daardoor is het lastig om goed te monitoren of de huidige inzet ook goed werkt. Daarnaast is het voor inwoners en organisaties niet altijd duidelijk wat de gemeente precies doet op het gebied van armoede.

Met deze Nota Armoede spelen wij in op de wens voor een beleidsdocument over de Delftse aanpak bij armoede. Om de omvang van armoede te kunnen monitoren en om bij te houden hoeveel inwoners er gebruik maken van de (armoede) maatregelen, is bij deze nota een armoedemonitor ontwikkeld. Deze is vormgegeven in een factsheet.

Met de Nota Armoede zetten we ons huidige armoedebeleid voort en werken we aan het behalen van drie geformuleerde ambities:

1. Wij geven perspectief aan kinderen die opgroeien in armoede.
2. Wij zetten in op bestaanszekerheid voor kinderen en volwassenen.
3. Wij willen dat inwoners (jong en oud) goed kunnen omgaan met geld.

Medio 2023 volgt daarnaast de nieuwe beleidsnota schuldhulpverlening. Armoede en schuldhulpverlening zijn aan elkaar gelinkt, maar armoede betekent niet altijd dat mensen schulden hebben. En andersom geldt dat schulden niet altijd leiden tot armoede (totdat de schulden aangepakt gaan worden). In Delft kiezen we ervoor om twee aparte beleidsnota's op te stellen voor armoede en schuldhulpverlening. Zo blijft duidelijk wat we doen op het gebied van armoede en wat we doen om inwoners met schulden te helpen.

2.2. Visie op armoede

De gemeente is er voor de hele stad, voor alle Delftenaren. Wij hebben als gemeente de verantwoordelijkheid om alle inwoners – met een nadruk op kinderen – mee te laten doen in de samenleving en inwoners in armoede te ondersteunen. Het coalitieakkoord 2022-2026 ‘Samenwerken aan Delft’ legt daarbij het accent op het voorkomen van kansenongelijkheid en het vergroten van bestaanszekerheid.

In de Sociale Visie 2018-2022 hebben we eerder beschreven hoe we in Delft gezamenlijk met partners werken aan een andere manier van zorg en ondersteuning die beter aansluit bij wat inwoners nodig hebben. Zodat iedereen binnen in het sociaal domein werkt vanuit één visie, die richting geeft aan het werk en de verdere transformatie ervan. Die visie stelt dat we zoveel mogelijk inwoners in armoede te willen bereiken en zo

vroeg mogelijk brede ondersteuning willen bieden bij bijvoorbeeld schulden.

Een visie beschrijft wat we op de langere termijn willen bereiken. Onze visie op armoede beschrijft onze ambities en hoe wij de toekomst voor ons zien met betrekking tot armoede:

“Delft biedt kansen aan alle inwoners. Wij ondersteunen inwoners die in armoede leven zo breed mogelijk. Zodat iedereen mee kan doen in de samenleving. Ook maatschappelijke organisaties en andere partijen uit de stad hebben daarin een belangrijke rol. Initiatieven van deze partners vullen het hulpaanbod van de gemeente aan. Door samen te werken, vergroten we de zichtbaarheid van alle ondersteuning in de stad en onderzoeken we wat er beter kan. Het bestrijden van armoede onder kinderen heeft prioriteit. Kinderen moeten volwaardig kunnen meedoen en de kans krijgen om zich te ontwikkelen, ongeacht het inkomen van hun ouders.”

2.3. Leeswijzer

In deze beleidsnota geven we aan wat de Delftse visie is op armoedebelief, welke maatregelen wij inzetten en wat het bereik is van onze regelingen. Deze nota is ook bedoeld om aan te geven wat onze beleidsambities zijn voor de aankomende jaren (binnen de financiële kaders), met welke maatregelen wij deze ambities willen waarmaken en hoe wij het effect daarvan gaan meten.

Verder gaan wij in op de Delftse (kinder)armoedecijfers en maakt de nota duidelijk wat de rol en verantwoordelijkheid van het Rijk is. De rol en verantwoordelijkheid van de gemeente staat beschreven in het hoofdstuk Armoedebelief gemeente Delft.

Voor het uitvoeren van de maatregelen uit de nota is goede, begrijpelijke communicatie een belangrijk instrument. Naast de Nota Armoede is daarom ook een communicatiestrategie uitgewerkt. Hierbij horen vijf communicatiedoelen, die staan beschreven in het hoofdstuk Communicatie.

Het hoofdstuk Financiën geeft een overzicht van onze financiële middelen en hoe wij deze besteden.

3. Toelichting op begrippen

In het armoedebat komen de termen armoede, bestaanszekerheid, kinderarmoede en kansenongelijkheid vaak naar voren. Deze termen worden veelal door elkaar gebruikt. Dat maakt het soms ingewikkeld om vast te stellen wie waar verantwoordelijk voor is en wat bij welke term de beste aanpak is. Want de termen zijn sterk aan elkaar gelinkt, maar ze hebben alle vier een andere betekenis.

3.1 Armoede

Armoede heeft verschillende oorzaken, zoals ‘life-events’ (bijvoorbeeld 18 jaar worden, scheiding, geboorte), onverwachte gebeurtenissen (zoals Covid-19-crisis, hoge energieprijzen, toenemende inflatie) of persoonlijke factoren (bijvoorbeeld chronische ziekte, psychische problemen, licht verstandelijke beperking). Daartegenover staan structurele oorzaken, zoals een inkomen waarvan mensen niet kunnen rondkomen, gebrek aan betaalbare huizen of een ingewikkeld toeslagenstelsel. In de kennisnotitie ‘Armoede ramingen september 2022’ geeft

het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) aan hoe het komt dat armoedeproblematiek na een jarenlange daling in de cijfers weer snel groter wordt.³ Het SCP stelt dat meerdere factoren ervoor zorgen dat huishoudens met een laag of een midden-inkomen steeds moeilijker rond kunnen komen:

- De verdubbeling van het aantal mensen met een tijdelijke baan (CBS 2022a).
- Het niet-indexeren van de aanvullende pensioenen (Caminada et al. 2021).
- Recenter zijn de stijgende energieprijzen en
- De stijgende inflatie als gevolg van de oorlog in Oekraïne.

CBS	SCP
Voor de afbakening van armoede gebruikt het CBS de lage-inkomensgrens ⁵ .	Het SCP spreekt van armoede wanneer mensen gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden.
Naast het inkomen worden aanvullende indicatoren gebruikt om de kans op armoede te beschrijven: verblijfsduur onder de inkomensgrens, de vermogenspositie, de omvang van de vaste lasten en het oordeel over de eigen financiële positie.	Armoede wordt gemeten op basis van een jaarinkomen. Iemand is arm als het jaarinkomen onder de armoedegrens ⁶ blijft. Het inkomen kan dus een deel van het jaar hoger zijn dan de armoedegrens.

3 Bron: <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2022/09/20/kennisnotitie-armoede-ramingen-september-2022>.

4 Referentiebudgetten geven aan welke goederen en diensten burgers zich minimaal moeten kunnen veroorloven met het oog op volwaardige maatschappelijke participatie.

5 Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/lage-inkomensgrens>.

6 Bron: <https://digitaal.scp.nl/armoedein kaart2019/waar-ligt-de-armoedegrens/>.

Er zijn voor armoede verschillende definities te vinden en ook verschillende referentiebudgetten⁴ om de hoogte van de armoedegrens vast te stellen. De belangrijkste kenmerken zijn echter: moeite hebben om rond te komen (tekort aan financiële middelen) en sociale uitsluiting. We spreken van langdurige armoede als er sprake is van een armoedesituatie die ten minste vier jaar achtereen voortduurt. De Van Dale definieert armoede als volgt:

Toestand van iemand die weinig of onvoldoende geld heeft om van te leven (tegenstelling: rijkdom): het is er armoe troef - er heerst daar altijd grote armoede; in armoede leven; van armoe iets doen - omdat je niets beters kunt bedenken.

In Nederland zijn er twee onderzoeksbureaus die over armoedecijfers rapporteren: het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) en het SCP (Sociaal en Cultureel Planbureau). Ze hebben beide een andere definitie en referentiebudget voor armoede. Doordat ze niet dezelfde definitie gebruiken, verschillen de gerapporteerde armoedecijfers onderling. Dat maakt het soms lastig om armoedecijfers en onderzoeken van deze bureaus met elkaar te vergelijken.

In Delft verstaan we onder armoede: huishoudens met minimaal 1 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Deze definitie houden we aan, omdat dit ook de hoogte die we gebruiken voor de bijstandsnorm voor de regelingen die wij inzetten voor ons armoedebeleid.

3.2 Bestaanszekerheid

Als we over armoede spreken, dan horen we tegenwoordig steeds vaker de term bestaanszekerheid. Het is een term die in de afgelopen jaren steeds meer in de belangstelling is gekomen, maar die al veel langer bestaat. In 1983 is er in de Nederlandse grondwet zelfs een artikel opgenomen over bestaanszekerheid als grondrecht:

Artikel 20: Bestaanszekerheid

1. *De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.*
2. *De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.*
3. *Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.*

Artikel 25 uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948 wijst naast financiële zekerheid ook op het belang van welzijn en gezondheid. Dit sluit beter aan bij hoe er vandaag de dag in Nederland naar bestaanszekerheid wordt gekeken. Bestaanszekerheid is niet alleen de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen, maar het plaatst financiële problemen in een breder perspectief. Zo vallen onder bestaanszekerheid ook de zekerheid om betaalbaar te wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen

voor onverwachte uitgaven. Dit zijn allemaal noodzakelijke voorwaarden om de rust en ruimte te vinden die nodig is om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving.⁷ Dat neemt niet weg dat financiële rust nog steeds wel de basis is om de bestaanszekerheid te vergroten.

Bij armoede kijkt men vooral naar inkomen en/of het bezit van middelen, terwijl bestaanszekerheid betrekking heeft op verschillende leefgebieden van inwoners. Het is een breder begrip dan armoede. Waarbij soms de impact van het ene leefgebied het effect op andere leefgebieden versterkt, met als gevolg dat een inwoner nog kwetsbaarder wordt. Om de bestaanszekerheid van inwoners te kunnen vergroten, moet de gemeente daarom in de aanpak tegen armoede en schulden niet alleen naar inkomen kijken, maar ook naar de leefgebieden werk, wonen, sociale relaties en gezondheid. Daarvoor is een

integraal armoede- en schuldenbeleid van belang dat is verweven met andere leefgebieden om de bestaanszekerheid van burgers te verbeteren.

3.3 Kinderarmoede

We spreken van kinderarmoede als kinderen gevolgen ondervinden van het beperkte inkomen van hun ouders. Kinderarmoede is een complex probleem, omdat kinderen zelf niets aan de situatie kunnen veranderen. Terwijl armoede wel veel invloed heeft op verschillende aspecten in hun leven zoals op onderwijs, gezondheid, gezinsleven en sociale participatie. Daarom gaat het bij het doorbreken van kinderarmoede om meer zaken dan alleen zorgen dat hun ouders meer financiële ruimte krijgen. Er moet ook gekeken worden naar het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen in armoede.

7 Bron: <https://www.divosa.nl/onderwerpen/bestaanszekerheid>.

kunnen kinderen in armoede door geldgebrek van hun ouders minder vaak deelnemen aan sociale en culturele activiteiten, terwijl buitenspel niet altijd aantrekkelijk is door de buurt waar ze in wonen.

Kinderen en jongeren zijn meestal op de hoogte van de geldproblemen thuis, maar zien zichzelf niet altijd als arm en ze bedenken manieren om met hun situatie om te gaan. Dat neemt niet weg dat armoede soms negatieve emoties veroorzaakt, zoals gevoelens van uitsluiting, schaamte, angst, verdriet, afhankelijkheid, boosheid en jaloezie. Ook tonen kinderen gevoelens van bezorgdheid over de geldproblemen thuis, omdat zij dagelijks te maken krijgen met de financiële tekorten.¹² Uit onderzoek blijkt dat kinderen en jongeren hun omstandigheden vaak proberen te verbergen door er niet met hun vrienden over te praten. Armoede is vaak een taboe-onderwerp en 'armoede' wordt als een onprettig woord ervaren.¹³

Kinderen tot en met 12 jaar hebben een verhoogd risico op armoede, omdat ouders onder andere minder uren gaan werken na de geboorte van hun kind, of soms zelfs helemaal (tijdelijk) stoppen met werken.⁸ In 2019 leefde 9% van kinderen in deze leeftijdsgroep in een arm huishouden. Vanaf 13 jaar, als de kinderen naar de middelbare school gaan, neemt het armoederisico onder kinderen weer af. Dit komt omdat een deel van de ouders weer (meer uren) gaat werken en een aantal kinderen zelf een bijbaantje zoekt, zodat het besteedbare inkomen van het huishouden wordt aangevuld. In 2019 leefde 5,9% van de kinderen en jongeren in middelbare schoolleeftijd in armoede.⁹

Armoede heeft een negatieve invloed op verschillende aspecten in het leven van kinderen.¹⁰ Kinderen uit gezinnen met een laag inkomen hebben een minder goede gezondheid (fysiek en mentaal) dan andere kinderen. Armoede heeft ook een negatief effect op prestaties in het onderwijs, omdat kinderen zich minder goed kunnen concentreren en hun ouders hen minder vaak stimuleren in hun ontwikkeling. Kinderen die opgroeien in armoede hebben vaker een minder stabiel gezinsleven en ze zijn minder tevreden (20% tegenover 8% bij kinderen die niet in armoede opgroeien¹¹) over de liefde, aandacht en steun die ze van hun ouders ontvangen. Daar staat tegenover dat geldproblemen gezinnen soms juist ook hechter maken. Verder

Armoede heeft op kinderen een andere impact dan op volwassenen. Zij hebben een grote kans op langetermijneffecten voor onder meer hun ontwikkeling, gezondheid, opleidingsniveau en levensduur. Het is daarom belangrijk om bij de aanpak van kinderarmoede te kijken naar maatregelen die een grote impact hebben op kinderen en hun uitgangspositie verbeteren (intergenerationele armoede doorbreken). En te kijken naar wat kinderen en jongeren in armoede nodig hebben om op een volwaardige manier deel te kunnen nemen aan de samenleving.

8 Bron: Rapport: "Kansrijk armoedebeleid voor kinderen" blz. 17-18 / 2021 De Beleidsonderzoekers.

9 Bron: Rapport: "Kansrijk armoedebeleid voor kinderen" blz. 17-18 / 2021 De Beleidsonderzoekers.

10 Bron: Rapport: "Kansrijk armoedebeleid voor kinderen" blz. 19 / 2021 De Beleidsonderzoekers.

11 Bron: Rapport "opvoeden en opgroeien in armoede". Blz. 14 / 2020 NJI.

12 Bron: Rapport: "Kansrijk armoedebeleid voor kinderen" blz. 20 / 2021 De Beleidsonderzoekers.

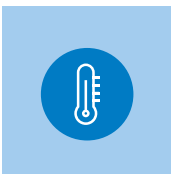
13 Bron: Rapport "opvoeden en opgroeien in armoede". Blz. 15, 16 – 2020 NJI.

3.4 Kansenongelijkheid

Kansenongelijkheid betekent dat niet iedereen dezelfde kansen krijgt. Uit een onderzoek van het CPB blijkt dat het opleidingsniveau en het inkomen van ouders meer invloed hebben op de schoolprestaties van een kind dan een migratieachtergrond¹⁴. En dat als kinderen van laagopgeleide ouders of ouders met een laag inkomen op de basisschool met een achterstand beginnen, ze die hun hele schoolcarrière niet meer inhalen.¹⁵ Gelijkekansbeleid focust zich meestal op het onderwijs. Het Rijk stelt echter dat een gelijke kans geven aan ieder kind een opdracht is voor iedereen, niet alleen voor het onderwijs. Zij geeft aan dat de verbinding tussen de thuissituatie, de omgeving en de school – en daarmee de samenwerking tussen gemeenten, het onderwijs, maatschappelijke organisaties en de Rijksoverheid – erg belangrijk is.

3.5 Energiearmoede

De meest gebruikte definitie voor energiearmoede is iemand die 10% van het inkomen uitgeeft aan energie om de woning voldoende te kunnen verwarmen om prettig te kunnen wonen. Energiearmoede is niet iets wat alleen speelt bij mensen die al in armoede leven, maar het treft ook nieuwe groepen.

¹⁴ Bron: <https://www.kis.nl/artikel/schoolsysteem-faalt-bij-jongeren-met-migratie-achtergrond>.

¹⁵ Bron: <https://www.cpb.nl/ongelijkheid-van-het-jonge-kind> / CPB 2020.

4. Armoede in Delft

In 2020 leefden in Nederland 900.000 mensen in armoede, waaronder 221.000 kinderen. In Delft gaat het om 8200 inwoners (5400 huishoudens) met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum, waaronder 1700 kinderen. In Delft is 110% de inkomensgrens die wij hanteren voor onze armoederegelingen, met uitzondering van de AV-Delft en de energietoeslag.

In Delft heeft 12,6% van de inwoners een inkomen tot 110% van het sociaal minimum inkomen. Met 12,6% zitten we hoger dan het Nederlands gemiddelde (10,4%) en hoger dan de meeste regiogemeenten van Delft. De gemeente Den Haag scoort met 16% hoger dan Delft. Wel zijn de armoedecijfers in Delft – in lijn met de landelijke cijfers in de afgelopen vijf jaar – licht afgenomen tot de start van de energiecrisis en als gevolg daarvan de hoge inflatie.

De grootste groep inwoners die leeft van een inkomen tot 110% is tussen de 45-65 jaar oud in Delft (37%). De mate van armoede verschilt per wijk in Delft. In de wijk Buitenhof wonen relatief de meeste mensen met een laag inkomen (20,7%).

De grootste groep inwoners die leeft van een inkomen tot 110% van het sociaal minimum inkomen is afhankelijk van een uitkering, waarvan de grootste gedeelte (36%) een bijstandsuitkering heeft. We scoren daarop hoger dan het landelijke percentage van 32%. In vergelijking met landelijke cijfers (14%) zijn er in Delft meer personen (19%) die niet rond kunnen komen als werknemer of zelfstandigen (werkende armen).

Inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in de groep inwoners met een laag inkomen. Dat betekent dat we hier rekening mee moeten

houden met de manier waarop we over armoederegelingen communiceren. Denk aan taal en vindplaatsen.

4.1 Kinderarmoede

Doordat we in Delft meer arme huishoudens hebben, leven er ook meer kinderen in armoede. In Delft ligt het percentage van kinderen onder de 18 jaar in huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum 3,6 procentpunt hoger dan het landelijk gemiddelde. In Delft hebben we een percentage van 11,5%; landelijk ligt het op 7,9%. In Nederland is het percentage kinderen in huishoudens tot 110% van het sociaal minimum in

de afgelopen jaren (tot de start energiecrises en hoge inflatie) licht gedaald; dat geldt ook voor Delft.

4.2 Energiearmoede

Uit onderzoek van TNO blijkt dat in 2022 naar schatting ruim 600 duizend huishoudens (ongeveer 510 duizend in 2020) in ons land in energiearmoede leefden: ze hebben hoge energiekosten, wonen meestal in een huis dat niet goed is geïsoleerd en hebben een laag inkomen.¹⁶ Uit datzelfde onderzoek blijkt dat in Delft 10,5% van de huishoudens een laag inkomen heeft en/of hoge energiekosten of een woning met een relatief lage energetische kwaliteit. Daarvan woont veruit de grootste groep huishoudens in de wijk Buitenhof (21,5%).

Grafieken en meer Delftse (kinder)armoedecijfers staan vermeld in de Armoedemonitor Delft 2022 die bij deze nota ontwikkeld is.

¹⁶ Bron: <https://www.tno.nl/nl/newsroom/2023/01/energiearmoede-onderzoek-2022/>.

5. Samenwerken aan Delft

De gemeente heeft bij de aanpak van armoede hulp nodig van inwoners, partners en maatschappelijke organisaties in de stad. Om inwoners de juiste ondersteuning te kunnen geven, is het belangrijk om te weten waar zij behoefte aan hebben en wat hen het meeste zou helpen. Een goede verbinding met inwoners is daarom belangrijk. Deze verbinding bereiken we door inwoners in armoede en met schulden actief op te zoeken op logische vindplaatsen. Denk aan bewonersbijeenkomsten en evenementen in de wijk zoals het gezondheidsfestival. Verder zijn bestaande lokale netwerken en sleutelfiguren belangrijk bij het bereiken van goede contacten met inwoners.

Ook voor het opstellen van deze Nota Armoede hebben we signalen uit de stad opgehaald. Zo hebben we op verschillende bijeenkomsten gesproken met inwoners en zijn er gesprekken geweest met regisseurs publiek belang van de gemeente die veel met inwoners werken en spreken. Verder zijn verschillende lokale partijen en samenwerkingspartners betrokken om een duidelijk beeld te krijgen over welke problemen er in Delft spelen en om uit te vinden waar behoefte aan is.¹⁷ Ook zijn er signalen vanuit het programma Delft West in de nota verwerkt.

Veel van de zaken die we van inwoners te horen kregen, hebben te maken met communicatie. Zo is er behoefte aan meer fysieke informatie (op locaties in de buurt) en informatie in eigen taal. Maar ook het bespreekbaar maken van armoede en geldproblemen (taboe) en het wegnemen van angst om geregistreerd te worden als probleemhuishouden kwamen vaker naar voren.

¹⁷ Verschillende lokale partijen en samenwerkingspartners: onder meer Pact tegen Armoede, scholen, Jeugdgezondheidszorg, Delft Support, Delft voor Elkaar, Humanitas, Isofa Schuldhulpmaatje, ISF (Interkerkelijk Sociaal Fonds), ASD (Adviesraad Sociaal Domein).

5.1 Lokale samenwerkingsverbanden

Partners en maatschappelijke organisaties staan nauw in contact met inwoners. Zij hebben een belangrijke signalerende en doorverwijzende functie. Een goede samenwerking met deze partijen staat daarom centraal in ons armoedebeleid.

5.1.1 Samenwerking, subsidierelaties, noodfondsen

De samenwerking met sociale partners en maatschappelijke organisaties in de stad vinden we erg belangrijk. Denk bijvoorbeeld aan partners als Delft Support en Delft voor Elkaar. Zij fungeren vaak als vindplaats en doorverwijzers naar de gemeentelijke regelingen. Met de Voedselbank hebben we intensief contact en een subsidierelatie. Ook met het Interkerkelijk Sociaal Fonds¹⁸ (noodfonds) en de Stichting Urgente Noden¹⁹ (noodfonds) hebben we een subsidierelatie. Hetzelfde geldt voor de kledingbank. Jaarlijks subsidiëren we activiteiten op het gebied van kinderarmoede of culturele participatie. Vrijwel alle partijen waaraan we subsidie verlenen of waarmee we samenwerken, hebben daarnaast ook andere financiers. Verder verwijzen we via de gemeentelijke webpagina 'Als elke euro telt' naar alle maatschappelijke organisaties in Delft die actief zijn op het terrein van armoede. Net als veel van deze organisaties is de gemeente aangesloten bij het Pact tegen de Armoede.

¹⁸ Bron: <https://www.isfdelft.nl/wat-is-het-isf/>.

¹⁹ Bron: <https://urgentenodendelft.nl/>.

5.1.2 Pact tegen Armoede²⁰

Het Pact tegen Armoede is een actief netwerk. Het is een bundeling van krachten door verschillende maatschappelijke organisaties in Delft. De aangesloten partijen werken samen bij het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting in Delft.

Het Pact richt zich op het faciliteren van ontmoeting tussen lokale partners om elkaar beter te leren kennen en elkaar te versterken in de aanpak van armoede. Maar ook het delen en benutten van kennis vanuit praktijkervaringen en ervaringskennis van mensen die in armoede leven. De rol van het kernteam (leiding op vrijwillige basis) is vooral het verbinden en activeren van (nieuwe) partners, ophalen van resultaten en zorgen voor continuïteit van het netwerk. Hiervoor organiseren zij onder andere vier keer per jaar themabijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten delen zij wat werkt in de praktijk en ze proberen zoveel mogelijk aan te sluiten bij leefwereld van de doelgroep.

De gemeente Delft is ook één van de ondertekenaars van het Pact tegen Armoede. De gemeente heeft geen richtinggevende rol in het Pact. De gemeente heeft vanuit armoedebeloid wel meegedacht over nieuwe doelstellingen voor het Pact en hoe het Pact dit het beste kan bereiken. Het is de wens van het kernteam om een professionaliseringslag te maken en de aankomende jaren meer te gaan inzetten op het bedienen van mensen in armoede in plaats van kennis uitwisselen tussen Pactleden. Het Pact gaat hiervoor een visiedocument opstellen. Zij willen gaan werken aan de volgende doelstellingen:

- De partners stimuleren nieuwe organisatie-overstijgende samenwerkingen aan te gaan. Partners aanmoedigen om actieve samenwerking te zoeken met andere partijen binnen

het Pact tegen Armoede: waar kan en wil een partner concreet aan bijdragen en hoe kunnen we elkaar helpen?

- Partners verbinden aan gedeelde opgaves/doelen van het Pact tegen Armoede.
- Slimme samenwerkingen die ondervertegenwoordigd zijn in het Pact aanjagen, zoals ondernemers.
- Standaard samenwerken met ervaringsdeskundigen.
- Meer inzichten bieden en kenbaar maken in botsing tussen leefwereld en systeemwereld, en er lokaal iets aan doen.

5.1.3 Delft-West

In Delft wonen relatief de meeste mensen in armoede in de wijken Buitenhof (20,7%) en Voorhof (15,4%).²¹ Delft doet mee aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid met een programma in Delft-West (de wijken Voorhof, Buitenhof en een deel van Tanthof). Met dit programma investeert het Rijk structureel en fors in het verbeteren van de leefbaarheid in twintig Nederlandse gemeenten. In de aankomende twintig jaar gaan we in Delft-West samen met inwoners, ondernemers, lokale organisaties en het Rijk werken aan problemen op het gebied van inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid.

Delft-West heeft vijf doelen opgesteld die het programma wil bereiken en die allemaal aansluiten bij bestaande thema's binnen het sociaal domein:

1. De jeugd krijgt de kans om het beste uit zichzelf te halen.
2. Bewoners hebben bestaanszekerheid.
3. De wijken zijn leefbaar en veilig.
4. Voor iedereen is er een plek om te wonen en te werken.
5. We kijken naar elkaar om.

Een goede samenwerking vanuit armoedebeloid en de programma Delft-West is van belang, zodat de ambities en doelen rondom bestaanszekerheid en kansen voor jongeren op elkaar aansluiten.

5.2 Onderzoek en landelijke samenwerkingsverbanden

Armoede is een onderwerp waar veel onderzoek naar gedaan wordt. Regelmatig komen er onderzoekrapporten met adviezen uit van onderzoekbureaus of de Nationale Ombudsman. Deze ontwikkelingen op het thema armoede en schulden zijn belangrijke input voor het Delfts beleid. Zo kunnen we elke keer de bevindingen en adviezen tegen een meetlat leggen over het armoedebeloid in Delft en bekijken wat wij daar van kunnen leren en toepassen.

De toepassing van gedragswetenschappelijke kennis in beleid en de hulpverlening heeft eraan bijgedragen dat er tegenwoordig anders wordt gekeken naar mensen in armoede of met schulden. Deze kennis is ook doorgevoerd in het beleid van de gemeente Delft. De 'Schaarste-theorie' van Harvard-econoom Mullainathan en Princeton-psycholoog Shafir en het rapport 'Weten is nog geen doen' van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) zijn van grote invloed geweest op deze veranderingen. Deze wetenschappelijke literatuur stelt dat mensen in armoede en schulden meer bij de dag leven, minder goed in staat zijn om de aanpak van hun (geld)problemen te organiseren en minder doelbewust handelen.

²⁰ <https://www.delft.nl/inkomen/weinig-geld-gemeente-helpt/als-elke-euro-telt/pact-tegen-armoede>.

²¹ Bron: Bijlage 1: Armoedemonitor – Effectsheet armoede Delft.

Er zijn in Nederland veel platforms en initiatieven rond armoede en hulp bij schulden. De gemeente Delft is bij een aantal daarvan aangesloten. Zo voeren we op dit moment verschillende van de beproefde aanpakken vanuit het Schuldenlab²² uit. Via de themagroep Armoede en Schuldhelpverlening van de G40-gemeenten bespreken en onderzoeken we nieuwe werkwijzen om armoede en schuldhelpverlening beter te kunnen inrichten en uitvoeren. Ook via het Platform Schuldhelpverlening van Stimulansz zijn we met andere gemeenten in gesprek over deze onderwerpen. Om de resultaten van ons armoede- en schuldenbeleid te kunnen vergelijken met andere gemeenten, zijn we aangesloten bij de Benchmark armoede en schulden van Divosa.

22 SchuldenlabNL is opgericht om projecten die beproefd en effectief zijn, verder te brengen en (financieel) duurzaam te maken, maar ook om versnippering van initiatieven te voorkomen op het terrein van armoede en schulden.

6. Armoedebelid rijksoverheid

Armoede staat hoog op de politieke agenda. Want ook in Nederland zijn er mensen die te weinig inkomen hebben om van rond te komen. Er zijn veel factoren van invloed op het ontstaan van armoede, waardoor het bestrijden van armoede een complex en langdurig proces is. In Nederland hebben het Rijk en gemeenten allebei hun eigen verantwoordelijkheden in het bestrijden van armoede.

6.1 Rijksmaatregelen rondom armoede

Hulp aan de allerarmsten in Nederland was in de negentiende eeuw de taak van charitatieve instellingen. Ook na de invoering van de Armenwet in 1912 was het aanpakken van armoede in Nederland primair de taak van particuliere instanties. De overheid sprong alleen bij als dit niet voldoende was. De Armenwet uit 1912 heeft tot 1965 bestaan en is op een paar details na nooit veranderd.

In 1965 voerde het Rijk de Algemene bijstandswet in en werd een bepaald bestaansminimum een recht. Daarmee werd armoedebestrijding primair een overheidstaak. Hoewel armoedebestrijding een overheidstaak is geworden, is er ook nog steeds een belangrijke rol voor particuliere charitatieve instellingen. Tegenwoordig neemt het Rijk vele maatregelen om armoede te voorkomen en aan te pakken. Sinds 10 januari 2022 is er zelfs een minister voor Armoedebeleid aangesteld. Onder de portefeuille armoede valt ook schuldhulpverlening.

De recente economische en maatschappelijke situatie heeft voor het Rijk de noodzaak vergroot om extra in te zetten op het doorbreken van (generatie)armoede en te zorgen dat iedereen kan rekenen op een stabiel en voldoende besteedbaar inkomen. Zodat iedereen kan meedoen in de samenleving en zichzelf kan ontwikkelen. Het Rijk heeft daarom een meerjarige aanpak 'geldzorgen, armoede en schulden' ontwikkeld die in

het bijzonder als doel heeft een halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in 2025 en een halvering van armoede en problematische schulden in het algemeen in 2030.²³

Het Rijk wil deze doelstelling bereiken door in te zetten op de volgende ambities:

1. Een betere borging van bestaans- en inkomenszekerheid: een voldoende en stabiel inkomen is de basis.
2. Preventie van geldzorgen: goede voorlichting van jongeren af aan, in alle levensfasen en dichtbij om de juiste financiële keuzes te kunnen maken.
3. Een overheid die werkt voor mensen en voorziet in laagdrempelige, eenvoudige, mensgerichte financiële hulp en sociale incasso.
4. Maatregelen om (generatie)armoede te doorbreken zodat iedereen meedoet en vooruitkomt.
5. Realiseren dat meer mensen eerder en betere schuldhulpverlening ontvangen en sneller perspectief hebben op een financieel zorgeloze toekomst.

In de factsheet Armoedeplan²⁴ geeft het Rijk een overzicht van alle maatregelen en acties die zij inzet om deze ambities waar te maken.

23 Kamerbrief "Aanpak geldzorgen, armoede en schulden" – 12 juli 2022 Ministerie SZW.

24 Factsheet Armoedeplan (juli 2022) - <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2022/07/13/factsheet-armoedeplan>.

Vanuit de meerjarige 'Aanpak geldzorgen, armoede en schulden' is begin 2023 een prijsplafond en koopkrachtpakket ingezet om bestaans- en inkomenszekerheid te verbeteren. Dit pakket bestond uit de volgende maatregelen:²⁵

- Het wettelijk minimumloon en de gekoppelde uitkeringen zijn met 10,15% verhoogd.
- De zorgtoeslag is extra verhoogd voor 1 jaar.
- De huurtoeslag is structureel verhoogd.
- Het kindgebonden budget is deels tijdelijk en deels structureel verhoogd.
- Om werken structureel lonender te maken, is de arbeidskorting verhoogd en het belastingtarief voor de eerste schijf verlaagd.
- De energietoeslag wordt in 2023 opnieuw ingezet als tegemoetkoming in de energiekosten voor de laagste inkomens.
- De kostendelersnorm is gewijzigd, zodat jongeren tot 27 jaar niet langer meetellen als kostendelende medebewoner voor hun huisgenoten.
- Daarnaast krijgen huurders met een laag inkomen in een corporatiewoning per 1 juli 2023 een huurverlaging. Verder wordt er gewerkt aan plannen om het niet-gebruik van landelijke voorzieningen tegen te gaan. En in het coalitieakkoord is afgesproken om iedere vier jaar het sociaal minimum te herijken en vast te stellen of dit toereikend is om van te leven en mee te doen in de samenleving.

Uit het op 9 maart gepubliceerde Centraal Economisch Plan (CEP) 2023²⁶ komt naar voren dat door loongroei de koopkracht herstelt in 2023 en zelfs met 2,0% groeit in 2024. Maar tegelijkertijd neemt de armoede in 2024 juist toe met

25 Kamerbrief "Stand van zaken implementatieplan Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden" - 3 febr. 2023 Ministerie SZW.

26 Centraal Economisch Plan 2023: <https://www.cpb.nl/centraal-economisch-plan-cep-2023>.

5,8%. In navolging hierop heeft het kabinet met de Tweede Kamer afgesproken te zoeken naar gerichte maatregelen voor 2024, waarmee huishoudens worden ondersteund die kwetsbaar zijn voor hoge prijsstijgingen. Bij de voorjaarsnota 2023 van het Rijk komt er meer duidelijkheid over de ondersteuning en koopkrachtmaatregelen.

De gemeente Delft is blij dat het Rijk de meerjarige 'Aanpak geldzorgen, armoede en schulden' heeft ontwikkeld en een groot maatregelenpakket inzet om de bestaans- en inkomenszekerheid van Nederlanders te verbeteren. Zij zijn de partij die armoede kan voorkomen, terwijl de gemeente vooral bezig is met armoede 'verzachten'. Maar in de komende jaren zal pas duidelijk worden hoe de verschillende maatregelen van het Rijk op de langere termijn gaan uitpakken. Eigenlijk is er een strategisch plan 'Bestaanszekerheid' voor de lange termijn nodig, waarvoor wordt gepleit in de essay 'Bestaanszekerheid als belofte' van de VNG.²⁷ Ondertussen gaan wij hard verder met werken aan de Delftse ambities en het behalen van onze doelstellingen rondom armoede en bestaanszekerheid.

²⁷ Essay VNG: Bestaanszekerheid als belofte: naar een lokale agenda bestaanszekerheid – maart 2023

7. Armoedebeleid Delft

Het is vooral de verantwoordelijkheid van het Rijk om financiële bestaanszekerheid te waarborgen, met uitkeringen voor levensonderhoud en het minimumloon. En een deel van de systemen en regelgeving voor armoedebestrijding wordt op landelijk niveau bepaald door organisaties als de Belastingdienst, DUO en het UWV. Het grootste gedeelte van de reguliere armoedebeleidsgelden van het Rijk gaat echter naar gemeenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het armoedebeleid en de schuldhulpverlening. Zij zorgen voor een eigen armoedebeleid waarin zij beschrijven hoe ze mensen met een laag inkomen steunen. Ook het zorgdragen voor preventie en signalering van schulden en armoede valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten.

Gemeenten hebben beleidsvrijheid in welke regelingen zij inzetten en welke bijstandsnorm ze hanteren. Het Rijk laat verschillen tussen gemeenten toe zodat zij hun beleid kunnen afstemmen op de lokale omstandigheden. Maar daardoor bestaan er wel grote verschillen tussen gemeenten en is het lastig om ze onderling te vergelijken.

We doen in Delft veel om inwoners die in armoede leven te ondersteunen en zetten zoveel mogelijk hulpmiddelen in daar waar we invloed op hebben. De regelingen zijn belangrijke instrumenten voor het beleid als het gaat om het vergroten van de bestaanszekerheid van mensen. Maar ook de toeleiding naar werk is belangrijk om financiële zekerheid te creëren en deelname aan te maatschappij te bevorderen. Daarnaast is de samenwerking met partners in de stad erg belangrijk.

7.1 Regelingen

Inwoners met een minimuminkomen krijgen met een regeling een (extra) vergoeding om te voorzien in de meest noodzakelijke behoefte aan voldoende inkomen, betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid hebben om een financiële

buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven. Veel van deze regelingen vallen onder de bijzondere bijstand. De gemeente verstrekt bijzondere bijstand op basis van artikel 35 en 36 van de Participatiewet. Deze bijstand is bedoeld voor bijzondere noodzakelijke kosten die niet via andere regelingen worden vergoed. Niet iedereen heeft recht op bijzondere bijstand. We hanteren verschillende inkomensgrenzen vanuit de bijstandsnorm.

Gemeenten in Nederland bepalen zelf de hoogte van de bijstandsnorm voor de regelingen die zij inzetten voor hun armoedebeleid. Meestal hanteren ze een bijstandsnorm tussen de 110 en 130%. Door nodige bezuinigingen in 2012 is de bijstandsnorm in Delft van 120 naar 110% gegaan (RIS 1236279). Deze 110% wordt nog steeds gehanteerd voor de meeste regelingen. Voor de AV-Delft (aanvullende zorgverzekering) hanteren we een inkomensgrens van 130% van de bijstandsnorm; voor de compensatie van energiekosten hanteren we 120 en 130%.

We hebben een dertigtal regelingen en tegemoetkomingen in Delft voor mensen met een laag inkomen.²⁸ Een aantal van de

28 Alle gemeentelijke regelingen en tegemoetkomingen op een rij: <https://www.delft.nl/inkomen/weinig-geld-gemeente-helpt>.

meest aangevraagde regelingen zijn:

- Algemene bijstand
- Bijzondere bijstand
- Kwijtschelden van gemeentelijke belastingen
- Individuele studietoelage
- Individuele inkomensvoorslag
- Hulp bij voorkomen van schulden en schuldhulpverlening
- Collectieve ziektekostenverzekering voor mensen met een laag inkomen
- Kortingen voor mensen met een laag inkomen, via de Delftpas die korting geeft op leuke activiteiten als sport en cultuur
- Regeling voor kinderen, zoals het kindpakket inclusief voorzieningen voor sport of cultuur

We communiceren met inwoners over alle regelingen via de uitgave Delft Actief²⁹, social media, gemeentelijke webpagina's en het boekje 'Dit geldt voor u'.

29 Delft Actief: <https://www.delft.nl/inkomen/uitkering/delft-actief>.

30 Delftse gemeentelijke kindregelingen: <https://www.delft.nl/zorg/jeugd-en-gezin/jij-doet-mee>.

7.2 Kindregelingen

Armoede heeft invloed op verschillende aspecten in het leven van kinderen, zoals op onderwijs, gezondheid, gezinsleven en sociale participatie. De bestrijding van armoede onder kinderen is een belangrijke doelstelling van de gemeente. Wij willen dat kinderen volwaardig kunnen meedoen, ongeacht het inkomen van hun ouders. Als gemeente verzachten we de gevolgen van armoede voor kinderen door (financiële) ondersteuningsmaatregelen en het vergroten van kansen voor kinderen, bijvoorbeeld in het onderwijs.

De kindregelingen zijn een belangrijk instrument als het gaat om het vergroten van de bestaanszekerheid en het tegengaan van kansengelijkheid voor kinderen. In Delft hebben we een 'kindpakket' met regelingen die naast elkaar aangevraagd kunnen worden.³⁰

- Computerregeling: vergoeding voor een computer één keer per vier jaar per huishouden met schoolgaande kinderen vanaf groep 5 van de basisschool tot kinderen van 18 jaar middelbare school (vwo, havo, vmbo of mbo).
- Fietsregeling: vergoeding voor een nieuwe fiets voor kinderen van 4 tot 8 jaar en van 8 jaar tot brugklas en vanaf brugklas tot 18 jaar.
- Delftpas met schoolkostenregeling: gratis Delftpas met een tegoed voor de schoolkosten en vrijwillige ouderbijdrage voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar.
- Jeugdfonds Sport & Cultuur: vergoeding voor sport of culturele activiteiten (muziek maken en toneel) voor kinderen van 3 tot 18 jaar.

7.3 Bereik regelingen

Het Rijk heeft in 2022 en 2023 een eenmalige energietoelage in het leven geroepen. Dit is een vorm van categoriale bijzondere bijstand. Dit betekent dat er randvoorwaarden worden gesteld. Wie aan deze voorwaarden voldoet, kan de toelage krijgen.

In Delft komen inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm in aanmerking voor de energietoelage. Inwoners tot 130% kwamen in 2022 ook in aanmerking voor een gedeeltelijke gemeentelijke energietoelage. Inwoners die door een schuldregeling een laag besteedbaar inkomen hebben, komen eveneens in aanmerking. Hoewel het Rijk heeft geadviseerd studenten niet mee te nemen in de regeling, komen studenten in Delft voor 2022 wel in aanmerking voor de regeling, mits ze een eigen energiecontract hebben.

Vanaf 2023 is er ook een regeling gestart om huishoudens via de individuele bijzondere bijstand energiekosten voor het jaar 2022 te compenseren (RIS 2244553). Deze regeling is voor huishoudens die niet in aanmerking komen voor de eenmalige energietoeslag of die ondanks de energietoeslag toch nog in de problemen komen door de gestegen energiekosten. We doen incidenteel in 2022 en 2023 iets aan energiearmoede via het plan van aanpak Energiearmoede (RIS 2128623) en structureel via de Energietransitie. Want als inwoners maatregelen kunnen nemen om hun energieverbruik te verlagen, maken ze structureel minder kosten.

Dankzij de aanvraag energietoeslag en de individuele bijzondere bijstand energiekosten krijgen we meer mensen in armoede in beeld, zoals bijvoorbeeld de groep werkende armen. Deze kennis gaan we gebruiken, voor zover de Algemene verordening gegevensbescherming het toelaat, zodat we hen ook kunnen informeren over andere maatregelen op armoede en schulden vanuit de gemeente Delft.

7.4 Regelingen energiekosten

We streven naar een zo groot mogelijk bereik van regelingen. Dat hebben we de afgelopen jaren gemonitord. In het onderzoek door de Delftse rekenkamer (najaar 2017) naar het Delftse armoedebeleid wordt geconcludeerd dat over het algemeen het bereik van de verschillende regelingen in Delft gemiddeld tot hoog is. Vooral ons bereik van de kindregelingen is hoog. Ook de AV-Delft en de Delftpas hebben een hoog bereik. Maar van andere regelingen wordt ook goed gebruik gemaakt. Het bereik van de verschillende regelingen wordt bepaald door de potentiële omvang van de doelgroep.

Tabel: Overzicht van bereik en kosten van de meest aangevraagde regelingen in 2021

Verstrekkings	Inkomensgrens	Omvang doelgroep	Gebruik in 2021	In % van de doelgroep	uitgegeven budget in 2021
Kinderopvangkosten Sociaal Medische Indicatie (SMI)	110%	1000	83	8%	€ 745.000
Budgetbeheer, bewindvoering	geen	Niet bekend	1300	niet te bepalen	€1.853.000
Computerregeling	110%	250	216	86%	€ 97.000
Fietsregeling	110%	276	165	60%	€ 54.000
Individuele inkomenstoelag	105%	2362	1486	63%	€ 652.000
Individuele studietoelag	110%	onbekend	90	niet te bepalen	€ 127.000
Aanvullende uitkering jongeren onder 21 jaar	100%	onbekend	42	niet te bepalen	€ 84.000
AV Delft	130%	12012	6794	57%	€1.677.000
Overige vormen Individuele bijzondere bijstand	110%	5256			€ 837.000
Jeugdsportfonds	110%	1287	664	56%	€ 160.000
Jeugdcultuurfonds	110%	1287	105	9%	€ 30.000
Gratis Delftpas voor kinderen, inclusief schoolkostenregeling	110%	1670	1670	100%	€ 238.000
Delftpas volwassenen ³¹	110%	5256	2052	39%	€ 204.000
Totaal					€6.758.000

De jaarkaart op de volgende bladzijde vanuit de Divosa Benchmark³² armoede en schulden 2021 geeft een goed beeld hoe Delft het doet rond regelingen in vergelijking met andere gemeenten.

31 De Delftpas is een pas voor alle inwoners van Delft. Voor mensen in armoede vergoeden wij de kosten voor de aanschaf van een Delftpas (€ 55,-) gedeeltelijk. De pas voor kinderen is gratis en daar zit ook een schoolkostenregeling op. De pas voor volwassenen kost € 5,-.

32 Divosa benchmark Armoede en Schulden: <https://www.divosa-benchmark.nl/armoede-en-schulden/#/>.

Hoe zet Delft minimaregelingen in?

Telt
103.744
inwoners

Per jaar doen zij samen ongeveer
2890 aanvragen
voor minimaregelingen

Voor deze gemeente zijn dat
279 aanvragen
per 10.000 inwoners

Voor mensen met een minimum inkomen hebben gemeenten regelingen voor extra financiële ondersteuning.

Een gezin dat leeft op 120% van de bijstandsnorm heeft ongeveer
1844 euro per maand
te besteden. Voor een alleenstaande is dat ongeveer 1291 euro. Dat is exclusief toeslagen maar inclusief vakantiegeld.

*nvh = niet voorhanden. De cijfers zijn het Benchmark gemiddelde per jaar per huishouden in de doelgroep. De kosten van de collectieve zorgverzekering zijn ook onderdeel van de kosten van de bijzondere bijstand.

De gegevens in deze infographic komen uit de Divosa Benchmark Armoede & Schulden 2021. Kijk voor meer informatie op divosa-benchmark.nl/armoede-en-schulden

8. Wat zijn onze ambities?

Voor de thema's (kinder)armoede en schulden zijn er voor deze collegeperiode een aantal concrete doelen en acties vastgelegd in het coalitieakkoord. We hebben ervoor gekozen om twee aparte beleidsnota's op te stellen voor armoede en schuldhelpverlening te schrijven. De beleidsnota schuldhelpverlening volgt eind 2023. De doelen en acties rondom armoede uit het coalitieakkoord zijn voor de Nota Armoede vertaald in drie beleidsambities:

1. We geven perspectief aan kinderen die opgroeien in armoede

Een te groot aantal kinderen in onze stad groeit op in armoede. Dat is een groot probleem, want juist de eerste levensjaren zijn zo bepalend voor wat mensen in hun leven kunnen bereiken. Wij willen kansenongelijkheid bij kinderen daarom zoveel mogelijk voorkomen en de kansen van kinderen in gezinnen met armoede verbeteren. Zodat kinderen volwaardig kunnen meedoen met onderwijs, participatie, zorg, wonen en werk, ongeacht het inkomen van hun ouders.

2. Wij zetten in op bestaanszekerheid voor kinderen en volwassenen

Bestaanszekerheid raakt verschillende leefgebieden zoals werk, wonen, betaalbare zorg, school en sociale relaties. Delftenaren die moeilijk rondkomen of schulden hebben, krijgen te maken met onzekerheden op die verschillende leefgebieden. Terwijl rust op deze leefgebieden een noodzakelijke voorwaarde is om de ruimte te vinden die nodig is om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Daarom zetten we in op bestaanszekerheid voor kinderen en volwassenen. Ook om te doorbreken dat armoede van generatie op generatie wordt

doorgegeven is het belangrijk om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten.

3. We willen dat inwoners (jong en oud) goed kunnen omgaan met geld

Volgens het Nibud is iemand financieel redzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat financiën in balans zijn op zowel korte als lange termijn. Het in balans zijn van de inkomsten en uitgaven is belangrijk bij financiële zelfredzaamheid, maar ook het doorhebben wanneer dat niet meer het geval is en de weg naar hulp weten. Het gaat ook over het kunnen vinden van de juiste informatie en het tijdig inschakelen van hulp.

Goed leren omgaan met geld gaat meestal niet vanzelf. Daarom is het belangrijk dat kinderen van jongs af aan financiële vaardigheden aanleren zoals sparen, plannen en omgaan met verleidingen. Volwassenen die niet financieel zelfredzaam zijn, kunnen alsnog leren hoe zij hun administratie op orde houden, hoe ze verantwoorde financiële keuzes kunnen maken, hoe ze financiële tekorten kunnen signaleren en leren om voorbereid te zijn op (on)voorziene gebeurtenissen.

9. Wat gaan we doen?

Om onze ambities waar te kunnen maken, zetten we het huidige armoedebeleid voort én zetten we vanaf 2023 verschillende aanvullende maatregelen in. Daarnaast blijven we in de aankomende jaren volgen wat er landelijk gebeurt op armoedebestrijding en zullen we toepasbare initiatieven voor Delft gebruiken, waar mogelijk.

De maatregelen uit de Nota Armoede passen deze collegeperiode binnen de financiële kaders. In de bijlage Voorstellen Bestaanszekerheid doen we nog enkele voorstellen met maatregelen waarvoor in de huidige begroting bijzondere bijstand/armoede geen financiële dekking is, maar die wel een grote bijdrage kunnen leveren aan de bestaanszekerheid van Delftse inwoners.

9.1 Maatregelen bij ambitie I

'We geven perspectief aan kinderen die opgroeien in armoede'

1. Intensiveren integraal kinderarmoedebeleid
2. Inzet 'Speaking Minds' voor input jongeren
3. Regelingen kinderarmoede onder de loep
4. Schoolontbijt en schoolfruit
5. Aansluiten bij alliantie kinderarmoede

9.1.1 Intensiveren integraal kinderarmoedebeleid

Verschillende onderzoeksrapporten adviseren dat integraal werken op het gebied van kinderarmoede noodzakelijk is. Daarom gaan we in Delft de komende jaren de samenwerking met relevante partners uit de stad op het thema armoede en schulden intensiveren.

We beginnen in 2023 met een aantal acties voor scholen (primair, voortgezet, mbo) en de Jeugdgezondheidszorg (Jgz):

- Intensiveren van de gemeentelijke samenwerking tussen armoedebeleid, onderwijsbeleid en jeugdbeleid, onder andere door nog meer af te stemmen met elkaar.
- In gesprek met scholen over hoe we samen de strijd tegen armoede kunnen intensiveren. Welke rol zien zij voor zichzelf bij problemen rond armoede en schulden? Welke andere behoeften en/of ideeën hebben zij? Wat doen ze al aan financiële educatie?
- In gesprek met Jeugdgezondheidszorg over hoe we samen de strijd tegen armoede kunnen intensiveren. Welke rol zien zij voor zichzelf bij problemen rond armoede en schulden? Welke andere behoeften en/of ideeën hebben zij?
- Scholen en Jeugdgezondheidszorg hebben aangegeven behoefte te hebben aan meer informatie over armoede en schulden. De gemeente gaat daarom het volgende informatiepakket met scholen en Jeugdgezondheidszorg delen:
 - Signaallijst kinderarmoede
 - Handreiking 'Omgaan met armoede op scholen'
 - Informatie over gemeentelijke (armoede)(kind)regelingen
 - Informatie over andere Delftse hulp bij armoede
 - Informatie over hulp bij financiële problemen/schulden
 - Informatie over financiële educatie
 - Informatie over de lokale Week van het Geld

9.1.2 Inzet 'Speaking Minds' voor input jongeren

We ondersteunen kinderen in gezinnen met armoede zoveel mogelijk met op het kind gerichte maatregelen. Om duidelijk te krijgen waar kinderen/jongeren behoefte aan hebben, betrekken we hen bij het opstellen van regelingen. Daarvoor is jeugdparticipatie nodig. Jeugdparticipatie betekent dat kinderen en jongeren actief meedoen, meepraten en meebeslissen bij zaken die voor hen belangrijk zijn en op plekken waar zij zelf deel van uitmaken.³³

Speaking Minds is een initiatief van Stimulansz, Defence for Children en Save the Children. Het is een erkende methodiek om kinderen en jongeren actief te betrekken en jongerenparticipatie mogelijk te maken op het thema armoede en schulden. Het werkt als volgt: de gemeente komt met een gerichte hulpvraag en de jongeren buigen zich hierover. Onder leiding van ervaren trainers brengen zij advies uit aan de gemeente, de school en andere geïnteresseerden. Verder leren de jongeren tijdens het traject hoe beleid tot stand komt, op welke wijze zij hun stem kunnen laten horen en wat hen dit oplevert. In Delft hebben we al twee keer een Speaking Minds-project gedaan in 2020 en in 2021 (zie ook RIS 4209776).

Inmiddels heeft de gemeente twee medewerkers via een train-de-trainer-traject laten opleiden om Speaking Minds uit te kunnen voeren. In maart 2023 starten we met Speaking Minds op het Grotius College. Hier hebben we Speaking Minds al twee keer eerder uitgevoerd en het Grotius is erg enthousiast over dit project. Het is de bedoeling om Speaking Minds ook op andere scholen (bovenbouw primair onderwijs, voortgezet

³³ Bron: <https://www.nji.nl/ervaringskennis/wat-is-jeugdparticipatie>.

onderwijs en mbo) uit te voeren. Er kunnen binnen de huidige capaciteit één tot twee projecten per jaar uitgevoerd worden.

9.1.3 Regelingen kinderarmoede onder de loep

De gemeente heeft een uitgebreid kindpakket³⁴ en ons bereik van de kindregelingen is hoog. We gaan onderzoeken of de doelgroep en professionals die met de doelgroep werken het huidige kindpakket afdoende vinden of dat zij nog onderdelen missen. Omdat we dat nu nog niet doen, gaan we bijvoorbeeld vanaf 2023 het gebruik van verjaardagboxen zoals Jarige Job promoten onder Delftse inwoners.

Daarnaast gaan we zorgen dat informatie rond armoede en financiële problemen voor kinderen en jongeren makkelijk te vinden is. Eén van de adviezen van Delftse jongeren uit het Speaking Minds-traject uit 2021 was: alle informatie over hulp bij geldproblemen op één website. Onder het communicatieplan Armoede valt daarom het aanpassen van de gemeentelijke pagina met de kindregelingen. Dit is nu een pagina met alleen informatie over het kindpakket. Het moet een pagina worden waarop alle relevantie informatie rondom armoede en financiële problemen voor kinderen en jongeren in Delft te vinden is. We willen jongeren betrekken bij de inrichting van de pagina.

Naar aanleiding van de motie 'Kinderarmoede' (RIS M20220630.8.2.1) zijn op het kind gerichte maatregelen om kinderarmoede aan te pakken uitgewerkt. Bij het coalitieakkoord is voor 2023 eenmalig € 400.000 voor breder beschikbare middelen Kinderarmoede beschikbaar gesteld in het kader van het onderdeel 'Delft kansrijk voor iedereen'. De uitwerking van deze maatregelen bieden we als bijlage Voorstellen Kinderarmoede aan bij de Nota Armoede.

9.1.4 Schoolontbijt - schoolfruit

In 2023 zijn we na de motie 'Kinderarmoede' (RIS M20220630.8.2.1) gestart met een pilot rondom schoolontbijt en schoolfruit op scholen. Dit valt onder de portefeuille onderwijs. Bij het coalitieakkoord is eenmalig in het kader van het onderdeel 'Delft kansrijk voor iedereen' voor 2023 € 50.000 gereserveerd voor schoolontbijt. Als de pilots succesvol zijn, zal er bekeken worden hoe schoolontbijt en schoolfruit structureel ingevoerd kunnen worden op scholen³⁵.

9.1.5 Aansluiten bij de Alliantie Kinderarmoede in 2023

De Alliantie Kinderarmoede³⁶ verenigt publieke en private partijen om een bijdrage te leveren aan het bestrijden van de gevolgen van armoede onder kinderen en te voorkomen dat er nieuwe gezinnen in armoede bijkomen. Er zijn geen kosten verbonden aan deelname, maar elke partner moet wel individueel bepalen wat deze als partner concreet gaat bijdragen aan het tegengaan van armoede in de eigen gemeente of vanuit de eigen organisatie. De tien opgaven en de Verandertheorie van de Alliantie zijn daarbij leidend.

De tien opgaven van de Alliantie Kinderarmoede zijn:

1. Meedoen
2. Een fijn thuis
3. Een gezonde dag
4. Het gezin versterken
5. Extra ontwikkelkansen bieden,
6. Leren omgaan met geld
7. Ervaringskennis als derde kennisbron
8. Stress reduceren door schulden hanteerbaar te maken

9. Opgroeien in een kindvriendelijke omgeving
10. Signaleren en ondersteunen als werkgever

Als we aansluiten bij de Alliantie Kinderarmoede zijn we onderdeel van een groot platform waarin we kunnen kennisdelen en samenwerken. De gemeente zet al veel in op bovenstaande tien opgaven. In deze nota staan verschillende maatregelen die bij de tien opgaven aansluiten. We gaan de Nota Armoede gebruiken als document om aan te geven wat Delft doet aan het tegengaan van armoede.

Aansluiten bij de Alliantie Kinderarmoede is niet alleen een logische stap vanuit armoedebeleid. Ook het programma voor Delft-West zal zich inzetten op verschillende van de tien opgaven van de Alliantie Kinderarmoede. Bij aansluiting ondertekent de wethouder armoede het convenant (de belofte) van de Alliantie. Ondersteuning van de Alliantie Kinderarmoede via een subsidie is ook een van de nieuwe maatregelen die het Rijk inzet ter versterking van kinderen in armoede. Inmiddels heeft de Alliantie Kinderarmoede 275 aangesloten partners, waaronder ongeveer zeventig gemeenten.

34 Weblink Delfts kindpakket: <https://www.delft.nl/zorg/jeugd-en-gezin/jij-doet-mee>.

35 Er is door het Rijk 100 miljoen vrijgemaakt voor maaltijden op school. Tot eind 2023 kunnen scholen in het primair en voortgezet onderwijs zich aanmelden voor het landelijke Programma schoolmaaltijden - <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/03/28/stand-van-zaken-programma-schoolmaaltijden>

36 De Alliantie Kinderarmoede: <https://alliantiekinderarmoede.nl/>.

9.2 Maatregelen bij ambitie 2

‘Wij zetten in op bestaanszekerheid voor kinderen en volwassenen’

1. *Vergroten bereik regelingen*
2. *Regelingen onder de loep*
3. *Integrale aanpak/samenwerking binnen sociaal domein*

9.2.1 Vergroten bereik regelingen³⁷

Bestaanszekerheid gaat over verschillende leefgebieden van inwoners, zoals werk, wonen, betaalbare zorg, school en sociale relaties. Rust op deze leefgebieden is een noodzakelijke voorwaarde om de ruimte te bevinden die een mens nodig heeft om zich te kunnen ontwikkelen en om mee te kunnen doen in de samenleving. De regelingen zijn een belangrijk instrument als het gaat om het vergroten van de bestaanszekerheid van mensen. Zij voorzien in de meest noodzakelijke behoefte aan voldoende inkomen, betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven.

We streven naar een zo groot mogelijk bereik van regelingen. Communicatie is één van de belangrijkste instrumenten die we inzetten om dit te bereiken. De communicatieadviseur armoede en schulden heeft bij de Nota Armoede een communicatieplan opgesteld met daarin vijf communicatie-doelen:

1. Meer Delftse inwoners informeren over armoede, armoederegelingen en schulden, met een extra focus op de doelgroepen anderstaligen, jeugd, ouderen/65+, werkende armen en laaggeletterden.

2. Meer partners informeren en kennis van partners vergroten over armoede, armoederegelingen en schulden, met een extra focus op de volgende doelgroepen: maatschappelijke partners, hulpverlening en scholen.
3. Communicatie over nieuwe onderwerpen, zoals vindpunten menstruatieproducten en Stichting Jarige Job.
4. Bestaande communicatiemateriaal en kanalen over armoede en schulden optimaliseren.
5. Mensen in armoede en met schulden actief opzoeken op logische vindplaatsen.

Een ander instrument dat we willen inzetten om te zorgen dat inwoners en ondersteuners de voorzieningen die voor hen beschikbaar zijn benutten, is de online-tool BerekenUwRecht³⁸ van Stimulansz. Met dit hulpmiddel kunnen inwoners eenvoudig berekenen voor welke regelingen zij in aanmerking komen en kunnen ze direct een aanvraag doen voor verschillende regelingen.

9.2.2 Regelingen onder de loep

We gaan niet alleen inzetten op het verhogen van het bereik van de regelingen. We gaan ook kijken of we nog dingen missen of waar er aanpassingen nodig zijn binnen de huidige regelingen. Zo gaan we vanaf medio 2023 in plaats van de eigen normbedragen, de normbedragen van de prijzengids van het NIBUD (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) hanteren in de gemeentelijke normenkaart. Deze NIBUD-normbedragen zijn landelijk onderzocht en worden jaarlijks geïndexeerd. Daardoor kunnen inwoners een reëel bedrag ontvangen voor het product of de dienst die ze aanvragen vanuit de bijzondere bijstand. Inwoners met een laag inkomen kunnen onder bepaalde voorwaarden bij bijzondere of onverwachte situaties een aanvraag

indienen voor bijzondere bijstand. Bijvoorbeeld voor verhuiskosten, rechtsbijstand of een babypakket. In de Delftse gemeentelijke normenkaart staan de maximumbedragen die verstrekt worden voor een specifiek product of dienst.

De gemeenteraad heeft twee wensen aangegeven voor regelingen die zij graag onder de loep houden: toezegging T221103.4.5 bijzondere bijstand verhogen naar 120 of 130% en toezegging T221110.4.1.9 mogelijkheid volwassenenfonds. Voor de Nota Armoede zijn deze twee wensen onderzocht. De uitwerking daarvan wordt in de bijlage Voorstellen Bestaanszekerheid aangeboden aan de raad, samen met de Nota Armoede.

Minister Schouten van Armoedebeleid heeft in plannen aangegeven dat de tandheelkundige zorg toegankelijker moet worden voor mensen en kinderen met een laag inkomen. Dit is ook een wens van de gemeente Delft. We gaan kijken hoe het Rijk hier vorm en inhoud aan gaat geven. Nu kunnen inwoners tandheelkundige kosten soms vergoed krijgen vanuit maatwerk als het nood betreft. Maar we gaan in 2023 onderzoeken of het (financieel) mogelijk is om een regeling voor tandheelkundige hulp via de bijzondere bijstand in te richten.

9.2.3 Integrale aanpak / samenwerking binnen sociaal domein

Verschillende onderzoeksrapporten adviseren dat integraal werken en een goede samenwerking (zowel formele als informele partners) binnen het sociaal domein van belang is in de strijd tegen armoede. Daarom gaan we in Delft de komende jaren de samenwerking met relevante partners uit de stad op het thema armoede en schulden intensiveren. Hiervan zijn al

³⁷ Overzicht van alle Delftse regelingen: <https://www.delft.nl/inkomen/weinig-geld-gemeente-helpt>

³⁸ BerekenUwRecht: <https://www.stimulansz.nl/advies/bereken-uw-recht/>

enkele voorbeelden genoemd in deze nota, zoals de samenwerking met scholen en de Jeugdgezondheidszorg. Maar ook de samenwerking vanuit het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA) en de samenwerking met woningcorporaties zijn belangrijk bij de strijd tegen armoede.

Met Werkse! en Delft Support – de twee dienstverlenende partners van de gemeente Delft – hebben we al een nauwe samenwerking, maar we willen hen nog meer gaan betrekken op het thema armoede. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat alle consulenten van deze organisaties weten welke regelingen er voor inwoners zijn en hoe zij armoede en/of schulden kunnen herkennen.

Ook de interne samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie is belangrijk. Armoede en schulden raken zoveel andere domeinen. Denk bijvoorbeeld aan zorg of aan werk. Een baan is niet altijd de garantie tegen armoede, want er is een grote groep werkende armen in Nederland. Maar een groei van het arbeidsinkomen is wel één van de instrumenten voor inwoners om uit armoede te kunnen komen en om de bestaanszekerheid te vergroten. Daarnaast helpt werk bij het ontwikkelen van talenten. Samenwerking op het onderwerp werk is daarom

belangrijk. Daarnaast worden de komende jaren wijzigingen in de Participatiewet doorgevoerd, waardoor intensivering van de samenwerking op het gebied van de Participatiewet extra belangrijk wordt.

9.3 Maatregelen bij ambitie 3

‘We willen dat inwoners (jong en oud) goed kunnen omgaan met geld’

1. De Week van het Geld intensiveren
2. Scholen faciliteren bij financiële educatie

9.3.1 De Week van het Geld intensiveren

Sinds 2020 is de gemeente aangesloten bij de Week van het Geld: een initiatief van het platform Wijzer in geldzaken. Wijzer in geldzaken is een initiatief van het ministerie van Financiën, waarin partners uit de financiële sector, de wetenschap, de overheid en onderwijs-, voorlichtings- en consumentenorganisaties hun krachten bundelen om financiële fitheid in Nederland te bevorderen.

Onder het motto ‘jong geleerd is oud gedaan’ wil het platform kinderen en jongeren voorbereiden op financiële redzaamheid in de toekomst. De Week van het Geld is een belangrijke aanjager voor het structureel stimuleren van financiële vaardigheden van kinderen en jongeren, zowel op school als thuis. De Week van het Geld legt de focus op preventie door middel van educatie. Maar door ook de samenwerking aan te gaan met gemeenten bereiken ze jongeren niet alleen via school en sluit de Week van het Geld aan op de lokale initiatieven rondom armoede- en schuldpreventie.

We zijn drie jaar geleden begonnen met de lokale deelname aan de Week van het Geld. We willen dat de Week van het Geld in de komende jaren steeds breder in Delft gedragen wordt, zodat jongeren (en hun ouders) in elk geval in deze week financiële educatie krijgen op school, thuis of in de buurt. Om dit te bereiken gaan we onder andere inzetten op communicatiecampagnes om meer partners uit de stad te enthousiasmeren om iets voor jongeren en/of hun ouders te organiseren in deze week.

9.3.2 Scholen faciliteren bij financiële educatie

Het Rijk zet al verscheidene jaren in op financiële educatie. Dat doen zij via de Week van het Geld, maar ook via geldlessen.nl met een overzicht van lesprogramma's en materialen over omgaan met geld. Vanuit de nieuwe aanpak 'Geldzorgen, armoede en schulden' zet het Rijk in op nog betere financiële educatie. Het Rijk wil ervoor zorgen dat alle kinderen en jongeren via school, maar ook daarbuiten, financiële basiskennis krijgen waardoor op de lange termijn geldzorgen en armoede worden tegengegaan.

In lijn met de aanpak van het Rijk gaan wij scholen informatie geven over bestaande lespakketten over omgaan met geld. Scholen hebben meestal een vol curriculum en er wordt vaak van ze gevraagd of ze maatschappelijke thema's in hun lessen kunnen integreren. Financiële educatie is weer een thema waar we scholen graag bij betrekken. Gelukkig doen verschillende scholen daar elk op hun eigen manier al wat aan. Scholen hebben aangegeven graag van elkaar te willen leren hoe ze financiële educatie kunnen integreren en hoe ze aan armoedebestrijding kunnen bijdragen. We gaan onderzoeken welke rol de gemeente daarin kan spelen.

10. Hoe meten we de resultaten?

Nu we een Nota Armoede hebben opgesteld, met daarin onze visie, ambities en maatregelen, willen we ervoor zorgen dat we ook kunnen meten of we onze ambities waarmaken.

Er is bij de Nota Armoede een armoedemonitor ontwikkeld die in een factsheet is vormgegeven. De armoedemonitor dient als instrument om de omvang van armoede in Delft te kunnen monitoren en om bij te houden hoeveel inwoners er gebruik maken van de (armoede)maatregelen. Deze monitor wordt als bijlage bij de nota gepubliceerd.

We gaan de raad jaarlijks op de hoogte houden over de resultaten vanuit het armoedebeleid via de armoedemonitor. In een brief geven we aan welke maatregelen we dat jaar hebben ingezet om onze drie ambities te bereiken en wat de resultaten zijn.

II. Communicatie armoede (en schulden)

Op de thema's armoede en schulden is heldere communicatie vanuit de gemeente en via de juiste communicatiekanalen belangrijk om de doelgroep te bereiken en om hun vertrouwen te winnen en hulp te accepteren. Dat de juiste toon van communiceren en de best passende vorm van communicatie rondom armoede en schulden erg belangrijk zijn, werd benadrukt door mensen met wie we overleg hadden voor input voor deze nota. Armoede en schulden zijn twee taboe-onderwerpen waar mensen zelf niet graag mee te koop lopen. Ze vragen daarom niet snel hulp en proberen het te lang zelf op te lossen. Daarnaast zijn mensen in armoede of met schulden elke dag bezig met overleven en hebben ze weinig ruimte in hun hoofd voor andere dingen. Daardoor gaan ze niet snel zelf actief op zoek naar hulp.

Uit gesprekken met inwoners blijkt dat zij nog niet altijd alle gemeentelijke ondersteuning weten te vinden. Communicatie is één van de belangrijkste instrumenten die we inzetten om alle gemeentelijke ondersteuning op de thema's armoede en schulden onder de aandacht te brengen. Sinds 2019 maken we gebruik van een speciale communicatieadviseur armoede en schuldhelpverlening (RIS 2237455). Bij de Nota Armoede hebben we een communicatieplan opgesteld met daarin vijf communicatiedoelen:

1. Meer bereik onder inwoners over armoede, armoederegelingen en schulden, met een extra focus op de volgende doelgroepen: anderstaligen, jeugd, ouderen/65+, werkende armen en laaggeletterden.
2. Meer partners informeren en kennis van partners vergroten over armoede, armoederegelingen en schulden, met een extra focus op de volgende doelgroepen: maatschappelijke partners, hulpverlening en scholen.
3. Communicatie over nieuwe onderwerpen zoals vindpunten menstruatieproducten en Stichting Jarige Job.
4. Bestaand communicatiemateriaal en kanalen over armoede en schulden optimaliseren.
5. Mensen in armoede en met schulden actief opzoeken op logische vindplaatsen.

Op alle vijf de communicatiedoelen gaan we vanaf 2023 verder inzetten. Het communicatieplan zal elk jaar intern besproken worden. Afhankelijk van behaalde resultaten en/of noodzaak zullen we de communicatiedoelen aanpassen, toevoegen of verwijderen.

I 2. Financiën

De gemeente ondersteunt inwoners die moeten leven van een laag inkomen via de bijzondere bijstand en via subsidies aan partijen in de stad die met dat geld activiteiten voor de doelgroep doen. De bijzondere bijstand is bedoeld voor bijzondere noodzakelijke kosten van individuele inwoners die niet via andere regelingen vergoed worden. De subsidies verstrekken we aan partijen in de stad die huishoudens met weinig inkomen ondersteunen. Voorbeelden hiervan zijn de Voedselbank en kledingbank 'de Buurvrouw' en subsidies aan de vrijwilligersorganisaties die hulp bieden bij financiën.

De Delftpas en het Jeugdfonds Sport & Cultuur financieren we ook uit de armoedemiddelen, maar niet uit de bijzondere bijstand. Op deze post zijn ook middelen begroot voor de communicatieadviseur schuldhulpverlening, de huur van de ruimte voor het Instituut Sociaal Raadslieden (ISR), de kosten van specifieke automatiseringsmodules voor schuldhulpverlening en EMMA (Eerder Melden Minder Achterstand), aansluiting bij de nationale schuldhulprouwe (NSR) en een flexibel maatwerk-budget (in te zetten door Delft Support) voor acute ondersteuning aan inwoners.

12.1 Beschikbaar budget

De gemeente krijgt geld van het Rijk voor de bijzondere bijstand en armoede. Deze gelden maken deel uit van het gemeentefonds. De gelden zijn niet geoormerkt. Het staat gemeenten vrij om zelf te bepalen hoeveel geld zij beschikbaar willen stellen voor bijzondere bijstand.

In 2021 werd in totaal (exclusief kosten uitvoering) € 6.982.683 begroot voor de bijzondere bijstand/armoede. De uitgaven waren € 7.342.321. In 2021 was er dus sprake van een tekort van € 359.638. Kijken we naar het verloop van budget en realisatie in de afgelopen jaren dan zien we het volgende beeld:

€ 359.638. In de begroting 2022 is bij de najaarsrapportage een tekort van € 540.000 op de bijzondere bijstand verwerkt, waarmee het bedrag in 2022 opgehoogd werd. De oorspronkelijke begroting was € 7.207.583. Maar ook in 2022 zijn we geëindigd met een tekort.

Het bedrag 2023 is inclusief de € 400.000 incidentele middelen die het college vrijgemaakt heeft voor armoede onder kinderen. Vanaf 2024 is dit bedrag niet meer beschikbaar. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2022 is er voor 2023 - 2027 een bezuiniging doorgevoerd in het kader van het actieplan sociaal domein van € 200.000 per jaar (actieplan Bewind) waardoor per saldo het structureel begroot bedrag voor armoede afneemt. Het budget gaat in 2026 weer iets omhoog,

Dat er in 2020 minder is uitgegeven dan begroot heeft alles te maken met de Covid-19-pandemie. Er werden veel minder aanvragen bijzondere bijstand gedaan. Van het begroot budget hebben we in 2021 € 6,7 miljoen uitgegeven aan regelingen die rechtstreeks toe te rekenen zijn aan unieke personen of huishoudens. We zijn het jaar geëindigd met een tekort van

Tabel begroting Bijzondere Bijstand en overige regelingen/ Armoede 2018 – 2022

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Begroot	€ 6.332.751	€ 7.490.583	€ 7.426.783	€ 6.982.683	€ 7.747.583
Uitgegeven	€ 6.531.445	€ 7.303.634	€ 6.690.471	€ 7.342.321	€ 7.937.012
Saldo	-€ 198.694	€ 186.949	€ 736.312	-€ 359.638	-€ 186.429

Tabel begroting Bijzondere Bijstand/ Armoede 2023 -2027

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Begroot bijzondere bijstand	5.698.211	5.698.211	5.698.211	5.698.211	5.698.211
Begroot overige regelingen	1.788.572	1.325.772	1.306.772	1.325.772	1.285.772
Saldo begroot bijzondere bijstand en overige regelingen	7.486.783	7.023.983	7.004.983	7.023.983	6.983.983

doordat een bijdrage van € 19.000 aan de Omnibus-enquête tot en met 2025 is verwerkt in de begroting.

Er is op basis van het tekort in 2022 en door de meerjarenbegroting vanaf 2023 binnen het huidige budget bijzondere bijstand/armoede geen ruimte voor grote financiële intensivering of uitbreiding van beleid. De maatregelen vanuit de Nota Armoede zijn daarom een startpunt. Het zijn maatregelen die we deze collegeperiode kunnen oppakken binnen de huidige financiële kaders. In de bijlage Voorstellen Bestaanszekerheid doen we nog enkele voorstellen met maatregelen waar vanuit de huidige begroting bijzondere bijstand/armoede geen financiële dekking voor is, maar die een grote bijdrage zou kunnen leveren aan de bestaanszekerheid van Delftse inwoners.

12.2 Extra middelen vanuit Rijksaanpak geldzorgen, armoede en schulden

Voor de uitvoering van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden trekt het Rijk de komende jaren structureel € 120 miljoen uit en er werd in de Miljoenennota voor 2023 en 2024 al incidenteel € 75 miljoen vrijgemaakt.³⁹ Een deel van deze middelen zal via het Gemeentefonds bij gemeenten terecht komen. Gemeenten kunnen de middelen inzetten voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om tegemoet te komen aan het verwachte extra beroep op de bijzondere bijstand. Verder zijn extra middelen gereserveerd voor aanvullende voorzieningen in natura voor kinderen en voor de preventie van geldzorgen en effectieve aanpakken op het gebied van armoede en schulden.

Voor het investeren in een betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden is er vanaf 2023 structureel € 40 miljoen beschikbaar. Voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering, en om tegemoet te komen aan het verwachte extra beroep op de bijzondere bijstand, komt er in 2023 en 2024 incidenteel € 50 miljoen beschikbaar. Ook komt er in 2023 en 2024 € 10 miljoen beschikbaar voor aanvullende voorzieningen in natura voor kinderen. Het is niet duidelijk hoe deze middelen worden verdeeld over de gemeenten. De verwachting is dat dit in de meicirculaire bekend zal worden gemaakt.

Maar uitgaande van de bovenstaande bedragen en het rekenmodel dat normaal gesproken voor Delft geldt, kan de gemeente Delft rekenen op ongeveer € 250.000 structureel voor een betere dienstverlening op armoede en schulden. Op ongeveer € 315.000 incidenteel voor extra inzet op vroegsignalering en extra beroep op bijzondere bijstand. En op ongeveer € 63.000 incidenteel voor aanvullende voorzieningen in natura voor kinderen. Zodra we na de meicirculaire meer inzicht hebben in de rijksmiddelen die we gaan ontvangen en welke voorwaarden daarin verbonden zitten, gaan we een plan opstellen hoe we deze middelen gaan inzetten.

39 Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/11/23/bijlage-1-financien-szw-aanpak-geldzorgen-armoede-en-schulden>.

Colofon

Dit is een uitgave van
Gemeente Delft
Postbus 78, 2600 ME Delft
Telefoon 14015
Internet www.delft.nl
April 2023

